

Iktatószám

Budapestre vonatkozó újsárcikkek

Osztályozás

Téma

389.6

Szerző

Cím Budapest nyomorúságai.

hely

Idő

1913

Forrás:

Pesti hírlap

Személy

Bp.

(Hely)

1913

(Idő)

XII/2

(Köt. v.)

Budapest nyomorúságai.

Ez Pest!

A főváros jubiláris díszközgyűlésén Molnár Ferenc gyönyörű beszédének lényege az a kívánság volt hogy: Szeressük Budapestet. Nos, ha Molnár végighallgatta volna a pénzügyi bizottság hétfői ülését, bizonyára odaszólt volna a város urainak, hogy legalább egy kissé szeressék Budapestet.

A költségvetést tárgyalták. Ha ugyan tárgyalásnak lehet nevezni azt a sok fecsegést, amit oly komoly ábrázattal cselekedtek, mintha minden egyes beszéd a főváros nyomorúságos háztartását megannyi ezressel javította volna. Aztán az egyes nagyfontosságú, százazres tételek fölött oly játszi gyorsasággal siklottak keresztül, hogy az ember szinte galopp-versenyen képzelte magát.

Azzal a régi, rossz adomával kezdték, hogy mivel a korhely férjtel szemben a feleség megszegte a hitvesi hűséget, hát a divánt ki kell dobni. Biró Henrik szóvá tette, hogy a száguldó autotaxiban ülő Vida műépítészét keresztülszúrta a teherkocsi rúdja. Ezek a sablonos interpellációk minden halálos végű szerencsétlenségnél elhangzanak, amint azt a közelmúltban is tapasztalhattuk, amikor a Hungária-körúti vasúti sorompó a halálsorompó elnevezést kapta. És a polgármester a kérdésre nem azt a választ adta, hogy az autotaxi intézményt cudarul, szegénytelen könnyelműséggel léptették életbe, amin — ha csak egy parányit is szeretik Budapestet — sürgősen segíteni kell, hanem azt, hogy a kocsisok rakoncátlanok. Majd ezekre is rájár a rúd. Hát ez nem megoldás. Mert ha igaz is hogy a diván rozoga, újjal kell pótolni, azonban ha ezt meg is tesszük, ezzel még nem biztosítottuk a róna nasznót amint teljes minőségű az üzemi

hitvesi hűséget. Tessék egy olyan nagyfontosságú intézményt, mint az autotaxi, a közérköcs és a közérdek lelkiismeretes szemmel tartásával megvalósítani, akkor nem kell rettegni állandóan hasonló katasztrófától. De azt hirdetni, hogy szabad versenyt akarunk és kéz alatt monopóliumot adni a vállalkozásnak; azt hirdetni, hogy kitűnő magyar ipart akarunk és a mellett egy külföldi vállalatot favorizálni; azt hirdetni, hogy drága tarifa kell, mert jó soffőr-csapatot csak így kaphatunk és ugyanakkor a soffőröket még külön is a közönséggel fizettetni; hát az ilyen gazdálkodás megboszulja magát. És ha ilyen tapasztalunk, akkor a közönség kifakad, hogy: Ez Pest! A főváros urai a vezető szerepet játszzák az ilyen szállóigévé vált kifakadások gyártásában.

Aztán volt ennek a költségvetési vitának egy másik botránya is. Egy mosodával garnírozott kőbányai fürdővállalat tönkrement és ekkor a népfürdők létesítése terén még járatlan Országos Népfürdő Egyesület azzal a lélekemelő szociális eszmével állott elő, hogy népfürdő céljaira potom 400 000 koronáért megveszi ezt a bajba jutott vállalatot és a fővárostól nem is kért hozzá egyebet, mint azt hogy évi 25 000 koronás részletekben fizesse meg helyette a 400 000 koronát meg a kamatokat. Ugy-e, hogy egy komoly testülethez, amely tudja, hogy a város kölespénzakkal dolgozik és amely a gázárakat nem szállíthatja le mert ez adóemeléssel járna, ilyen vakmerő ajánlattal nem jöhet semmiféle egyesület sem? De nálunk ez megtörtént. És a vezetőség, talán mert a sokkal szerényebb piccadilyféle ötlet nem teljesült, azt mondta erre, hogy ez egy fényes ajánlat, amit el kell fogadni. A köz-

felháborodás azonban fölemelte tiltakozó szavát és az eszme elaludt.

Most aztán a költségvetés alkalmából fölbresztették és a hétfői ülésen a tanács csak úgy ötletszerűen, mintha külön tárgyalást nem is igénylő kieséséről volna szó, megint csak előállott ezzel a szociális üzlettel s már ki is mutatá rá a pénzügyi fedezetet. Egyelőre azonban a pénzügyi bizottság nem mutatott rá nagy hajlandóságot, hogy csak úgy diszkrétan gazdagítsa szeretett fővárosunkat egy gőzmosodával ékesített társadalmi intézménnyel, hát elhatározták, hogy a fedezetet helyben hagyják, hanem az ügyvet mégis csak önálló előterjesztés alakjában fogják tárgyalni.

Hát nagyon helytelenül tették ezt, mert különösen a mai viszonyok között a legparányibb kötelesség a vezetőség részéről az, hogy hagyjon föl az ilyen frivol játékkal és ne provokálja, hogy a közönség ökölcbe szorított kézzel fakadjon ki ismét meg ismét, hogy: ez — Pest!

Mennyivel korrektebb volna, ha egyszer egy olyan intézményt és úgy léptetnének életbe, hogy arra a lakosság, amint azt a párisiak, berliniek és bécsiek teszik a saját fővárosuk dicsőségére, végre büszkén mondhatná, hogy: Ez Pest! Csak egy kis hangsúly a differencia a kettő között, az életben azonban a lelkiismeretes, közérdekit kormányzást jelentené. Mert hát nem a közhangulatban van a hiba, hanem azokban, akik azt irányítják.

Az ülés lefolyásáról különben itt adjuk részletes tudósításunkat:

A pénzügyi bizottság hétfőn délelőtt Bódy Tivadar elnöklésével folytatta a költségvetés tárgyalását. A napirend tárgyalása előtt Biró Hen-

keszfővárosi házinyomda 1913

kifogásolja, hogy ezt a címet rendkívül szegé-

szoba hozta azt a m... amelynek szombatán est... áldozatul esett. A főváros utcáin való közforgalom rendezetlensége, különösen pedig a teherkocsisoknak rakonevelőmunkája oka ezeknek a szerencsétlenségeknek, bár a sofőrök is sok esetben hibásak. A legnagyobb hiba azonban, hogy a rendőrség nem ellenőrzi kellő szigorral az utcai forgalmat. Ebben a tárgyban annak idején Hűvös Iván bizottsági tag indítványt is tett a közgyűlésnek, amelyet a közgyűlés el is fogadott, de mindeztideig ebben a kérdésben nem történt semmi. Pedig valamit tenni kell. Azt a kérelmet intézi a polgármesterhez, hogy az utcai közlekedés rendezése ügyében energikusan és erőlyesen járjon el, mert minél erőlyesebben és energikusabban cselekszik, annál nagyobb szimpátiára számíthat a közönség részéről.

Dr. *Bárczy István* polgármester azonnal válaszolt a felszólalásra. Kijelentette, hogy teljesen osztja Birónak azt a nézetét, hogy ugy az utcai közlekedés, mint pedig a közterületek felhasználása tekintetében nálunk lehetetlen állapotok uralkodnak. Éppen ezért beható szaktanácskozás tárgyává akarja tenni ezeknek a kérdéseknek megoldását, amely tanácskozás során tárgyalni fogják, hogy mily módokra és intézkedésekre volna szükség, hogy ezek az anarchisztikus állapotok megszűnjenek. Még törvényes intézkedésektől sem riad vissza. Kéri, hogy a felvilágosítást vegye tudomásul a bizottság, különben a szaktanácskozás eredményéről majd be fog számolni. A bizottság a polgármester felvilágosításait megnyugvással vette tudomásul.

Ezután rátértek a költségvetés részletes tárgyalására.

A közigazgatási személyzet fizetése és lakáspénze címénél báró *Herzog Péter* azt kérte, hogy a jövőben lehetőleg álljanak el új szervezések. A tételt elfogadták.

Az irodai szükségletek fejezetnél *Eulenbergs Salamon* szoba hozta, hogy a főváros tizenhárom Gerlóczy-utcai kereskedőnek, akik a város háza épületében bérelnek boltelhelyiséget, május 1-re felmondott azzal az indoklással, hogy a fővárosi nyomdának szüksége van a helyiségekre. Ő antiszociális dolognak tartja ezt a felmondást, mert tönkre tesznek vele tizenhárom kereskedőt. Kéri, hogy a felmondástól a főváros álljon el. — *Bárczy István* polgármester kijelentette, hogy ennél a kérdésnél nemcsak ilyen szempontokat kell tekintetbe venni. A fővárosnak is vannak oly érdekei, amelyek szükségessé tehetik, hogy ezeknek a kereskedőknek felmondjon. — *Márkus Jenő* tanácsos pedig felvilágosításul előadta, hogy ezekre a helyiségekre azért van szükség, mert a főváros most házi kezelésbe veszi a könyvkötészetet, azonkívül a könyvnyomdá kibővítésére és a központi kézbesítőhivatal részére van szükség ezekre a helyiségekre. — *Pető Sándor* helyesli *Eulenbergs* felszólalását és kifogásolja, hogy a polgármester ebben a kérdésben ily merev álláspontra helyezkedik. — *Bódy Tivadar* alpolgármester viszont rámutatott arra, hogy a házi nyomda a fővárosnak igen jó és jövedelmező üzeme, amely körülbelül 200.000 korona hasznat tüntet fel és minthogy az üzennél

hiányok vannak, azok pótlása kell s a hivatásokban mutatkozó helyszűkés is minden rendelkezésre álló eszközzel segíteni kell. — *Feleki Béla* szerint talán pótléptervezéssel lehetné a dolgot segíteni. — *Preyer Hugó* arra a méltányosságra apellál, amelylyel minden háziar kell, hogy viselkedjék régi bérlője iránt és azt kérte, hogy vizsgálják meg újra a kérdést. — *Bódy Tivadar* kijelentette, hogy a kérdést újabb vizsgálat tárgyává fogják tenni. A tételt változatlanul elfogadták.

Hivatalos helyiségek szükséglete címénél báró *Herzog Péter* azt a kérelmet intézte a tanácsoshoz, hogy a központi városház udvarán lévő kutyavásárt helyezték el a városházáról. A kérdést meg fogják vizsgálni. A tételt elfogadták.

Allami adók és községi pótlék címénél *Feleki Béla* önálló városi jövedelmű adó behozatalát sürgette. — *Bárczy István* kifejtette, hogy 5 máj 1897-ben tett ilyenmő előterjesztést, aminek folytán felterjesztés is ment a miniszterhez. Ma azonban már lehetetlen arról beszélni, hogy önálló jövedelmi adója is legyen a városnak, mert ez kezelés és elbírálás szempontjából a legnagyobb nehézségekkel járna. A tételt elfogadták.

Épületek jókarban tartása címénél *Biró Henrik* felvilágosítást kért a nagy emelkedést illetőleg, amely a tételnél mutatkozik. Szerinte itt megtakarításokat lehetne elérni. — *Bódy Tivadar* alpolgármester kijelentette, hogy a főváros 35 millió koronán épített iskolákat és ezeknek fenntartása 130.000 korona, amit szintén kifogásolt *Biró*, igazán nem sok. — Ezután *Krátky János* tanácsos adta meg a szükséges felvilágosításokat, mire a bizottság a tételt változatlanul elfogadta.

Nyilvános parkok és parkültvények címénél *Földváry Imre* arra kérte a bizottságot, hogy a Népliget közbiztonsága érdekében keresse meg a rendőrséget. A bizottság helyesléssel járult hozzá *Földváry*nak ehhez a kérelméhez. A tételt megszavazták.

A vízvezeték tételénél *Feleki Béla* az üzennél szóló pontos kimutatást sürgette, továbbá a vízmérő órák általános kötelező behozatalára is tett indítványt. — *Platthy György* viszont az üzennél a kettős könyvvitel életbe léptetését kérte annál is inkább, mert a közgyűlés egy ily értelmű indítványt el is fogadott. A kötelező vízmérő használatát nem tartja időszerűnek, mert a mai rendszer eléggé igazságos. Minthogy azonban egy ily indítványnak elfogadása nem jár semmiféle veszedelemmel és ő elvileg helyesli az indítványt, azt elfogadja. — *Szelecsényi Gyula* azt kívánta, hogy az ipari vízvezeték bevezetését tegyék tanulmány tárgyává, mert ezen a téren lehetne leginkább segíteni a vízpazarlácson. — *Eulenbergs Salamon* azt kívánta, hogy csak ott vezessék be a vízmérő órákat, ahol vízpazarlácst látnak. A tételt a bizottság változatlanul elfogadta.

A bel- és külterületi utak építése tételénél *Glück Frigyes* a Svábhegyre, illetve Jánoshegyre vezető út egyik szakaszának kiépítését sürgette. Ennek az útszakasznak építését már évek óta ígérik, de még a mai napig sem építették ki. — *Platthy György* helyesli *Glück* felszólalását és kifogásolja, hogy ezt a címet rendkívül szegé-

segvetés... arkok rendezését és a... rolytatólagos megnyitását sürgette. A tételt elfogadták.

A csatornák építése címénél *Pető Sándor* az óbudai főgyűjtőcsatorna végleges megépítését sürgette, amit *Fock Ede* tanácsos meg is ígért.

A népfürdő költsége tétel tárgyalásánál a tanács egy előterjesztést tett. Az Országos Népfürdő Egyesület ugyanis meg akarja venni *Kőbányán* a *Therapia* nevű gőzmosóval egyesített népfürdőt. Erre a célra 400.000 koronára volna szükség. A tanács azt javasolja, hogy a főváros engedje meg az egyesületnek, hogy 400.000 koronás jelzálog-kölcsönt vehessen fel a város garanciája mellett és ennek törlesztésére a főváros évi 25.000 korona segélyben részesítse az egyesületet. A segély ellenében az egész ingatlant a főváros nevére telekkönyvezzik. *Pető Sándor* nem fogadja el az előterjesztést és jobb szerette volna, ha külön, a költségvetésből kikapcsolva tárgyalják ezt a kérdést. A népfürdő néperdekeket szolgál, de nem mondható ez el a gőzmosóóról, amelyre házi üzemből igazán nincs szükség. Pénzügyi okból is ellenzi ennek a tranzakciónak megengedését, mert ez nem egyéb, mintha a főváros egy gőzmosóórával egybekötött fürdőt évenként 25.000 koronával támogató. Ez az ügy szociális szempontból nem oly nagy értékű, hogy ezt az áldozatot megérné. Majd ha olyan ügyekkel jönnek, ahol komoly népfürdőről van szó és nem egy ilyen végyeskereskedésről, mint ez az előterjesztés, még akkor sem riad vissza áldozattól, ha az a fővárosnak nehezére esnék is. *Bárczy István* polgármester reflektált erre a felszólalásra és kijelentette, hogy a szociálpolitikai ügyosztály állandóan foglalkozik a népfürdő létesítésének kérdésével és ez az egyesület is ugyanezt tűzte ki célul, csak hogy ennek már van is fürdője. Az egyesület annak idején ezzel a kérelemmel fordult a fővároshoz és a kérelmet megelőzőleg a *Kőbányai* bizottsági tagok indítványt tettek a közgyűlésen *Kőbányán* egy népfürdőnek létesítésére. Ő *Kőbányát* igen alkalmasnak tartja egy népfürdő létesítésére. A gőzmosóórá ellen felhozott kifogást illetőleg megjegyzi, hogy a gőzmosóórá által a fürdő üzemet ökonomikusabb módon lehet majd fenntartani, mert apasztják a költségeket, ha a fürdőben szükséges ruhaneműket mindjárt ott ki is moshatják. Az egyesület, amelylyel a főváros ebben a kérdésben szemben áll, jó és megbízható egyesület, amely garanciát nyújt arra, hogy ha jövedelme lesz, akkor azt újabb népfürdők létesítésére fogja fordítani. Az a meggyőződése, hogy az ajánlat helyes és kéri, hogy azt a bizottság is fogadja el.

Az elnök erre tíz percre felfüggesztette az ülést, hogy a kerületközi bizottság jelölésre ülhessen össze.

Az ülés újra való megnyitása után bejelentette az elnök, hogy a fürdő kérdését leveszik a napirendről és azt különállóan terjesztik majd a bizottság elé. Addig is azonban népfürdő céljaira, a 25.000 koronát beállítják a költségvetésbe.

A vásárcsarnokok tételénél *Platthy György* azt a kérdést intézte az ügyosztályt vezető taná-

esoshoz, hogy mikor lesz rend a vásárcsarnok környékén, mert a mai állapot tarthatatlan. — Eulenberg Salamon a husvásár koncentrállását kívánta. — Folkusházy Lajos tanácsos megnyugtató kijelentései után a tételt változatlanul elfogadták.

A tűzoltási kiadásoknál Feleki Béla azt kívánta, hogy a főváros a kormány hozzájárulását kérje ezekhez a kiadásokhoz. Kivánatos volna, ha a főváros valamely tűzbiztosítási intézettel keresne összeköttetést és szorgalmazná a kötelező tűzbiztosítást.

A népjóléti intézetek tételénél Feleki Béla azt sürgette, hogy a munkanélküliek segítségével foglalkozzanak. Eulenberg Salamon pedig az ingyémunkák megteremtését kívánta. Havass Rezső rámutatott arra, hogy a bajon csak a munkanélküliség esetére szóló biztosítás útján lehet segíteni. — Pető Sándor nagyobb mértékben juttatna segélyt a munkanélkülieknek, mint tavaly. — Platthy György tiltakozik az ellen, hogy a főváros gondoskodjék az egész ország munkanélküli egyéneiről. A kormány is tegye meg kötelességét és nyújtson munkaalkalmakat. Bárczy István polgármester reflektált a felszólalásokra és kiemelte, hogy a munkanélküliség hátrányainak megszüntetése érdekében két irányban kell működni. Az egyik az, hogy a munkaalkalmakat úgy szaporítsák, hogy a hatósági építkezések mindig bizonyos kompenzatórius szerepet játszanak. Az, hogy a pénz drágább, nem lehet ok az építkezés beszüntetésére, mert ezzel szemben viszont az építkezés olcsóbb. A másik irány az, amit Havass Rezső említett, t. i. a munkanélküliség elleni biztosítás. Ami a pillanatnyi segítséget illeti, bejelentette a polgármester, hogy a kormányban megvan a hajlandóság, hogy a fővárossal egyetemben megadja a segítséget azoknak, akik arra rászorultak. A polgármester fejtegetéseit a bizottság élénk helyesléssel vette tudomásul.

Ugyanesak ennek a tételnek népszálló című fejezeténél Glück Frigyes azt kívánta, hogy e-nél az intézménynél a kettős könyvvitelt alkalmazták és kimutatást kért arról, hogy mennyibe kerül a fővárosnak a népszálló fentartása. — Wildner Ödön tanácsos felszólalása után a tételt elfogadták.

A tárgyalást ezután megszakították és folytatását szerda délelőtt tíz órára halasztották.